

Ny Bokin'i Daniela — Isan'ny Zato sy Fitopolo sy Sivy

*Antso Mamatonalina sy ny Anjara Asa Ara-paminaniana an'i Roma:
Fampiharihariana ny Andro Farany ao amin'ny Bokin'i Daniela*

Jeff Pippenger
2024-04-09

Ankehitriny isika dia eo amin'ny tany masina, araka ny bokin'i Daniela, satria efa tonga amin'ireo andininy izay maneho ny Antso amin'ny Miasakalina ho an'ny iray hetsy sy efatra alina amby efatra arivo. Ireo andininy ireo koa dia manondro ny fanisiana tombo-kase ny faneva izay asandratra. Ireo no andininy izay ampahany avy amin'ny bokin'i Daniela mifandray amin'ny andro farany ka voavaha ny tombo-kaseny, ary maneho ny filazan'i Daniela ny Fanambaran'i Jesosy Kristy izay voavaha ny tombo-kaseny rehefa “akaiky ny fotoana,” talohan'ny hifaranan'ny fahasavana ao amin'ny andininy fahenina ambin'ny folo.

I Roma no manangana ny fahitana, araka izay aseho ao amin'ny andininy fahaefatra ambin'ny folo amin'ny toko fahairaika ambin'ny folo, koa noho izany dia zava-dehibe ny mandinika akaiky an'i Roma eo am-pamakivakiana ny andininy fahairaika ambin'ny folo ka hatramin'ny faha dimy ambin'ny folo, fa izay tsy misy “fahitana” dia levona ny olona; ary raha tsy mino an'i Isaia toko faha fito, andininy faha valo sy faha sivy ianareo, dia “tsy ho tafatoetra tokoa ianareo.”

I Uriah Smith dia manonona fitsipika ara-paminaniana farafahakeliny in-efatra ao amin'ny bokiny, Daniel and the Revelation. Io fitsipika io dia manondro fa ny hery ara-paminaniana iray dia tsy asiana famantarana ao amin'ny faminaniana mandra-pahatongany ho “mifandray” amin'ny vahoakan'Andriamanitra. Ny filazana voalohany anaovany azy dia mifandray amin'ny fampidirana an'i Babylona ao amin'ny fijoroana ho vavolombelona ara-paminaniana.

“Fitsipika miharihary amin'ny fandikana izany, fa azo antenaina ho voamarika ao amin'ny faminaniana ny firenena, rehefa tonga mifandray amin'ny olon'Andriamanitra izy ireo ka ilaina ny filazana azy mba hahatontosa ny firaketana ny tantara masina.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 46.

Farafahakeliny in-telo hafa koa no iresahan'i Smith io fitsipika io, ary tondroiny ao amin'ireo telo ireo ny “ligin'ny” Jiosy; kanefa amin'ny andininy iray dia amantariny fa tanteraka tamin'ny 162 tal. J.K. izany ligy izany, fa ny andininy roa hafa kosa dia mifanaraka amin'ny mpahay tantara maoderina, izay mamantatra fa ny fahatanterahan'ny “ligin'ny” Jiosy sy Roma dia tamin'ny 161 tal. J.K.

“Tsy ilaina ny mampahatsiahy ny mpamaky fa ny fitondram-panjakana eto an-tany dia tsy ampidirina ao amin'ny faminaniana raha tsy rehefa mifandray amin'ny vahoakan'Andriamanitra amin'ny fomba iray izy. Roma dia nifandray tamin'ny Jiosy, izay vahoakan'Andriamanitra tamin'izany fotoana izany, tamin'ny alalan'ilay Fifanekena jiosy

malaza, tamin'ny 161 tal. J.K. 1 Makkabeo 8; Antiquités-n'i Josèphe, boky faha-12, toko faha-10, fizarana faha-6; Prideaux, Boky II, pejy 166. Kanefa fito taona talohan'izany, izany hoe tamin'ny 168 tal. J.K., dia nandresy an'i Makedonia i Roma, ka nanao io tany io ho isan'ny fanjakany. Koa dia ampidirina ao amin'ny faminaniana i Roma indrindra amin'ilay fotoana izay, rehefa avy amin'ilay tandroka makedoniana resin'ny osilahy izy no miroso ho amin'ny fandresena vaovao any amin'ny lalana hafa. Noho izany dia niseho tamin'ny mpaminany izy, na azo lazaina ara-drariny ao amin'ity faminaniana ity, ho mivoaka avy amin'ny iray amin'ireo tandroky ny osilahy.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 175.

Fa ambaran'i Smith koa fa tamin'ny 162 talohan'i Kristy izany.

“Io hery io ihany koa no hitsangana ao amin'ny Tany Masina ka handany azy. Nifandray tamin'ny vahoakan'Andriamanitra, dia ny Jiosy, i Roma tamin'ny alalan'ny fanekena, tamin'ny taona 162 talohan'i Kristy, ary hatramin'io daty io dia mitana toerana manan-danja eo amin'ny tetiandro ara-paminaniana izy. Tsy nahazo fahefana hitsara an'i Jodia tamin'ny alalan'ny fandresena ara-miaramila anefa izy raha tsy tamin'ny taona 63 talohan'i Kristy; ary izao no fomba nitrangan'izany avy eo.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 259.

Ary rehefa manonona izany zava-nitranga izany fanintelony izy, dia milaza indray hoe 161 BC.

«Rehefa nentin'ny mpaminany nidina namakivaky ny zava-nitranga ara-panjakana teo amin'ny fanjakam-be ka hatramin'ny fiasaran'ireo fito-polo herinandro, dia averiny any aoriana isika ao amin'ny andininy faha-23, ho amin'ny fotoana izay nifandraisan'ny Romanina mivantana tamin'ny olon'Andriamanitra tamin'ny alalan'ilay fanekena jiosy, tamin'ny 161 tal. J.K.; ary hatreo dia entina midina amin'ny filaharana mivantana amin'ny zava-mitranga isika mandra-pahatongan'ny fandresena faratampon'ny fiangonana sy ny fanorenana ny fanjakana mandrakizain'Andriamanitra. Koa satria nampahorina mafy tamin'ireo mpanjaka Syriana ny Jiosy, dia nandefa iraka tany Roma izy ireo mba hangataka ny fanampian'ny Romanina sy mba hiray amin'izy ireo amin'ny ‘fanekem-pihavanana sy firaisam-pikambanana.’ 1 Maccabees 8; Prideaux, II, 234; Josephus's Antiquities, boky faha-12, toko faha-10, fizarana faha-6. Nohenoan'ny Romanina ny fangatahan'ny Jiosy, ary nomeny didy izy ireo, voasoratra amin'izao teny izao:—»

“Ny didin'ny antenimieran-doholona momba ny fanekem-pihavanana amin'ny fifanampiana sy ny finamanana amin'ny firenen'ny Jiosy. Tsy ho azo atao amin'izay rehetra eo ambanin'ny Romana ny miady amin'ny firenen'ny Jiosy, na ny manampy izay manao izany, na amin'ny fandefasana vary, na sambo, na vola; ary raha misy fanafihana atao amin'ny Jiosy, dia hanampy azy ny Romana araka izay tratry ny heriny; ary koa, raha misy fanafihana atao amin'ny Romana, dia hanampy azy ny Jiosy. Ary raha manana saina hanampy na hanaisotra amin'ity fanekem-pihavanana amin'ny fifanampiana ity ny Jiosy, dia hatao izany amin'ny faneken'ny Romana iombonana. Ary izay rehetra fanampiny atao araka izany dia hanan-kery.’ ‘Io didy io,’ hoy i Josephus, ‘dia nosoratan'i Eupolemus, zanak'i Jaona, sy i Jasona, zanak'i Eleazara, tamin'ny andro naha-mpisoronabe ny firenena an'i Jodasy, ary Simona rahalahiny no komandin'ny tafika. Ary io no fanekem-pihavanana voalohany nataon'ny Romana tamin'ny Jiosy, ary toy izany no nandaminana azy.’” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 271.

Tsy adidiko ny manazava ny antony nanononan'i Smith ny 162 tal. J.K., afa-tsy ny fiheverako fa hadiso-tsoratra izany. Ny tiako hambara dia ny amin'ny firesahana ny fanamafisana apetrany amin'izay faritany ho "fitsipika mazava eo amin'ny fandikana, izay ahafahantsika manantena fa ho tsikaritra ao amin'ny faminaniana ny firenena rehefa tonga mifandray amin'ny vahoakan'Andriamanitra izy ireo ka lasa ilaina ny filazana azy mba hahatonga ny rakitsoratra ny tantara masina ho feno." Rehefa manamafy izany fitsipika izany i Smith, dia ambarany fa nifandray tamin'ny vahoakan'Andriamanitra i Roma tamin'ilay "fanekena," ao amin'ny andininy faha-roa-polo amby roa-polo, tamin'ny 161 tal. J.K., nefa i Smith kosa milaza fa i Roma dia nampidirina voalohany tao amin'ny fitantarana ara-paminaniana tamin'ny 200 tal. J.K., sivy amby telopolo taona talohan'ny 161 tal. J.K.

"Hery vaovao iray indray no ampidirina eto,—'ny mpandroba amin'ny firenena;'
ara-bakiteny, hoy ny Eveka Newton, 'ireo mpandrava amin'ny firenena.' Tany lavitra teo amoron'ny Tiber, nisy fanjakana iray namelona ny tenany tamin'ny tetikasa feno fanirian-daza sy fikendrena maizina. Kely sy osa izy tamin'ny voalohany, nefa nitombo tamin'ny hafainganam-pahagagana tamin-kery sy tanjaka, naninjitra tamim-pitandremana etsy sy eroa mba hizaha ny heriny sy hitsapa ny tanjaky ny sandriny mpiady, mandra-pahatsapany ny heriny ka nanandratra tamim-pahasahiana ny lohany teo anivon'ny firenen'ny tany, ary naka tamin'ny tanana tsy hay toherina ny familiana ny raharahany. Hatramin'izay dia mitoetra eo amin'ny pejiny tantara ny anaran'i Roma, voatendry hifehy ny raharahan'izao tontolo izao mandritra ny vanim-potoana lava, sy hampihatra hery miezinezina eo amin'ny firenena, eny hatramin'ny faran'ny andro."

"Niteny Roma; ary tsy ela dia hitan'i Syria sy Makedonia fa nisy fiovana nanatona teo amin'ny toetry ny nofinofiny. Niditra an-tsehatra ny Romanina ho fiarovana ny mpanjakan'i Egipta mbola tanora, sady tapa-kevitra fa harovana izy mba tsy ho tratran'ny fandranganana nokasain'i Antiokosy sy Filipo. Tamin'ny taona 200 tal. J.K. izany, ary isan'ny fidirana an-tsehatra lehibe voalohany nataon'ny Romanina tamin'ny raharahan'i Syria sy Egipta."
Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 256.

Nampidirina voalohany ao amin'ny fitantarana ara-paminaniana i Roma tamin'ny taona 200 talohan'i Kristy, ary io fampidirana io ao amin'ny andininy fahaefatra ambin'ny folo io no firesahana manan-danja indrindra momba an'i Roma ao amin'ny bokin'i Daniela manontolo, satria io indrindra no andininy mamaritra an'i Roma ho tandindona izay mampiorina ny fahitana. Ny antony nahafahan'i Smith nanasongadina fitsipika ara-paminaniana toy izany, avy eo nitanisa ny taona 161 talohan'i Kristy, sady mbola namaritra ny taona 200 talohan'i Kristy ho teboka nampidirana ny herin'i Roma, dia tsy olana izay iriko hovahana. Raha misy fanontaniana tokony hovahana amiko, dia izao: manankery sa tsia ilay fitsipika araka ny namaritan'i Smith azy? Raha manankery izany, dia hiady hevitra aho fa ny andininy fahaefatra ambin'ny folo dia tsy maintsy manana fifandraisana amin'ny Jiosy, izay nitranga talohan'ilay fanekena tamin'ny taona 161 talohan'i Kristy.

Azoko fa ny tantaran'ny andininy fahatelo ambin'ny folo ka hatramin'ny fahadimy ambin'ny folo dia manondro tantara iray amin'ny andro farany, izay idiran'i Roma papaly ao anatin'ny tantara

ara-paminaniana, ary manao izany izy mifandraika amin'i Etazonia, izay vahoakan'Andriamanitra ao amin'izany tantara izany. Satria i Jesosy dia maneho mandrakariva ny farany amin'ny alalan'ny fiandohana, ny taona 200 talohan'i Kristy, tamin'ny nidiran'i Roma jentilisa tao amin'ny tantara, dia tsy maintsy manana fifandraisana amin'ny vahoakan'Andriamanitra tao amin'izany tantara izany. Noho izany, manaiky ny fitsipik'i Smith aho, na dia tsy nahita fifandraisana mivantana teo amin'i Roma sy ny Jiosy aza izy tamin'ny taona 200 talohan'i Kristy.

Ny andininy faha-iraka ambin'ny folo sy faha-roa ambin'ny folo dia manondro ny fandresena sy ny tohiny taorian'ny Adin'i Raphia, izay nitranga tamin'ny 217 talohan'i Kristy, teo amin'ny Empira Seleokida, notarihin'i Antiokosy III Magnus, na "Ilay Lehibe", sy ny Fanjakana Ptolemaika tao Egypta, notarihin'i Mpanjaka Ptolemaiosy IV Philopator. Niseho io ady io nandritra ny tolona ho amin'ny fifehezana an'i Koile-Syria (Syria atsimo) sy ny faritra atsimon'i Palestina, izay faritany nifandrorian'ny fanjakana Ptolemaika sy Seleokida. Ny fandresen'i Ptolemaiosy IV Philopator tao Raphia dia nahafahany nitana ny fifehezana an'i Koile-Syria sy ny faritra atsimon'i Palestina nandritra ny fotoana iray.

Ny Adin'i Panium, izay nitranga fito ambin'ny folo taona tatỳ aoriana tamin'ny 200 tal. J.K., sady fantatra koa amin'ny hoe Adin'ny Tendrombohitra Panium na Adin'i Paneas, dia nifanaovan'ny Fanjakana Seleokida, notarihin'i Mpanjaka Antiochus III, sy ny Fanjakana Ptolemaika tao Egypta, notarihin'i Mpanjaka Ptolemy V.

Taona iraka amby telopolo tatỳ aoriana, tamin'ny 167 tal. J.K., dia nanomboka tao an-tanànan'i Modein ny fikomiana Makabeana, fikomian'ny Jiosy nanohitra ny fiezahan'ny Fanjakana Seleokida hanafoana ny fanao ara-pivavahana jiosy sy hampanjaka ny kolontsaina helenistika; i Modein dia tanàna kely ao amin'ny faritanin'i Jodia, ao amin'ilay faritra izay ankehitriny antsoina hoe Israely maoderina.

Ny zava-nitranga resahina eto dia nahakasika ilay mpanjaka grika Seleokida malaza ratsy, Antiokosa IV Epifana, izay nametraka fanao helenistika henjana tamin'ny vahoaka jiosy, anisan'izany ny fandraran'ny fankatoavana ara-pivavahana jiosy sy ny fanamasinana ny Tempoly tao Jerosalema. Ho fanatanterahana ny didiny, dia nandefa solontena tany amin'ny tanàna sy vohitra samihafa i Antiokosa mba hanery ny mponina jiosy hanaraka ny baikony.

Tao Modein, dia tonga ny iray tamin'ireo manam-pahefana seleokida mba hampihatra ny didin'ny mpanjaka amin'ny alalan'ny fandidiana ny mponina Jiosy handray anjara amin'ny fombafomba jentilisa sy hanatitra fanatitra ho an'ireo andriamanitra grika. Nandà tsy hankatò izany didy izany ny mpisorona Jiosy zokiolona iray atao hoe Matatia, ka novonoiny niaraka tamin'izay na ilay Jiosy nandroso hanao ny fanatitra na ilay manam-pahefana seleokida. Io asa fanoherana nataon'i Matatia sy ny ankohonany io no nanamarika ny fiandohan'ny fikomiana Makabeana hanohitra ny fitondrana seleokida.

Matatiasy sy ny zanany dimy lahy, anisan'izany i Jodasy Makabeo, dia nandositra nankany an-tendrombohitra ka nanomboka ady anaty akata nanohitra ny tafika Seleokida. Nihanahery sy nahazo fanohanana hatrany ilay fikomiana tatỳ aoriana, ka nitarika ho amin'ny fandresena ara-tafika nifanesy nanoloana ny Seleokida.

Ny zava-nitranga tao Modein tamin'ny 167 tal. J.K. dia fotoana nanan-danja lehibe teo amin'ny tantaran'ny Jiosy, nanamarika ny fiandohan'ny fikomiana Makabeana sy ny tolona ho amin'ny fahalalahana ara-pivavahana ary ny fahaleovantena manoloana ny fanapahan'ny vahiny. Ny fanokanana indray ny tempoly faharoa tao Jerosalema, izay manamarika ilay zava-nitranga ara-tantara ankalazaina mandritra ny Hanukkah, dia nitranga tamin'ny 164 tal. J.K., telo taona talohan'ily "fifanekena" ao amin'ny andininy faha-telo amby roapolo.

Rehefa azony indray i Jerosalema sy ny Tempoly, dia nanadio ny Tempoly tamin'ny fandotoana jentilisa ny Makabeo ary namerina azy ho amin'ny fampiasana ara-pivavahana sahaza azy. Araka ny lovantsofina, dia sinibe iray monja misy diloilo voahasina no hitany, ka ampy handrehitra ny menora mandritra ny iray andro ihany izany. Raha ny marina anefa, tsy misy vavolombelona ara-tantara tamin'izany andro izany momba io zava-nitranga io, ary tamin'ny taonjato fahenina vao hita ao amin'ny haisoratra ilay anganongano jiosy. Mampitaha ny fiangonana jiosy nihemotra Sister White amin'ny fiangonana katolika, ka asongadiny manokana fa samy manoren-drakitra ny fivavahany eo ambonin'ny fomba amam-panao sy lovantsofina nentin'olombelona ireo fiangonana roa ireo. Tahaka ireo fahagagana maro samihafa noforonina ao anatin'ny tantaran'ny fiangonana papaly, dia tsy manana vavolombelona ara-tantara koa ilay anganongano momba ny diloilo iray andro naharitra valo andro.

Ny andininy faha-folo ao amin'ny Daniela toko faha-iraika ambin'ny folo dia manondro ny ady voalohany amin'ireo ady telo ao amin'ny andininy faha-efapolo, izay efa nofaritako teo aloha ho ady telo amin'ny "ady mangatsiaka", ary koa ho ady solontena telo. Nisy rahavavy iray nanontany ny famaritako ny Ady any Okraina, izay ady faharoa amin'ireo ady telo ireo, ho ady mangatsiaka, satria, araka ny nambarany marina, dia be ny fahafatesana sy ny fandranganana. Izay nofaritako tao amin'ireo lahatsoratra teo aloha ho ady telo amin'ny "ady mangatsiaka" dia nofaritana tamin'izany voambolana izany mba hanavahana ireo ady telo ireo amin'ireo Ady Lehibe Maneran-tany telo izay miseho mandritra ny tantaran'ily biby avy amin'ny tany ao amin'ny Apokalypsy telo ambin'ny folo. Ireo ady telo ireo dia ady solontena ary efa nofaritana tamin'izany fomba izany koa.

Manomboka eto amin'ireto lahatsoratra ireto dia kasako ny hamantatra ireo ady telo ireo ho "ireo ady telo ao amin'ny andininy faha-efapolo" na ady ifanoloana, mba hanafoanana ny tsy fitoviana ateraky ny fanondroana ady mafana ho toy ny ady mangatsiaka. Araka ny famaritako, ireo ady telo ao amin'ny andininy faha-efapolo dia tsy ahitana ny ady tamin'ny 1798, izay isan'ny andininy faha-efapolo, fa ireo ady telo ihany manomboka amin'ny fotoanan'ny farany tamin'ny 1989 ka hatramin'ny lalàn'ny Alahady ao amin'ny andininy faha-iraika amby efapolo. Ireo ady telo ireo dia marina kokoa raha faritana ho ady ifanoloana, izay tanterahina ao anatin'ny tontolon'ny ady misy eo amin'ny mpanjakan'ny avaratra sy ny mpanjakan'ny atsimo, izay ao amin'ny tantaran'ny andininy faha-efapolo dia maneho ny ady misy eo amin'ny Katôlisima (ny mpanjakan'ny avaratra) sy ny Kominisma (ny mpanjakan'ny atsimo).

Ny voalohany amin'ireo ady telo ireo dia manondro ny fandresen'ny Katolisisma ny Kominisma tamin'ny 1989, satria niara-nientana tamin'ny tafika solontenany, izay asehon'i Etazonia, ny fahefana papaly tamin'ny famafana ny Firaaisana Sovietika tamin'ny 1989, na dia mbola nijoro aza i Rosia, ilay loha (na "fiarovana mafy"). Ny Ady Okrainiana amin'izao fotoana izao dia indray ady

eo amin'ny Katolisisma sy ny Kominisma, ka ampiasain'ny fahefana papaly ho solontenany hanohitra an'i Rosia ny governemanta Okrainiana, miaraka amin'ny fanohanan'ily hery solontena nampiasain'ny fahefana papaly taloha, dia i Etazonia, mbamin'ny sisa amin'ny tontolo tandrefana maneran-tany. Izany ady izany dia aseho ao amin'ny andininy faha-iraika ambin'ny folo sy faha-roa ambin'ny folo, ary manambara fa ny Kominisma (Rosia) no handresy ny Katolisisma.

Ny fahatelo amin'ireo ady telo natao tamin'ny alalan'ny solontena ireo dia aseho ao amin'ny andininy faha-dimy ambin'ny folo, dia ny Adin'i Panium. Teo amin'ny fanjakan'ny Ptolemaika (ilay mpanjaka avy any atsimo) sy ny fanjakan'ny Seleokida (ilay mpanjaka avy any avaratra) no nisy izany ady izany. Ao amin'izany ady izany, ny tafika solontenan'ny Katolisisma dia i Etazonia indray.

Tamin'ny ady voalohany tamin'ny 1989, ny tafika solon-tenan'ily tandroka repoblikana an'i Etazonia dia nampiasain'ny papa mba handrava ny rafitra ara-politikan'ny Firaisana Sovietika, nefa navelany ho tsy simba ny lohany (Rosia). Tamin'ny ady faharoa, izay ady any Okraina, ny tafika solon-tenan'ny Nazi dia resin'i Rosia. Tamin'ny ady fahatelo, i Etazonia, dia ny tafika solon-tenan'ny papa indray, no mandresy ny mpanjakan'ny atsimo.

Ny ady telo dia mitondra ny mariky ny "Fahamarinana", ka ny ady voalohany sy ny ady farany dia tanterahin'ny tafika mpisolo tena mandresin'i Etazonia. Tamin'ny ady voalohany dia navela tsy voakitika ny lohan'ny mpanjakan'ny atsimo, ary amin'ny ady fahatelo dia ny tafika mpisolo tena an'i Etazonia no tonga ho lohan'ny mpanjakan'ny atsimo. Ny tafika mpisolo tena faharoa dia tafika mpisolo tena an'ny fahefana papaly ihany koa tamin'ny Ady Lehibe Faharoa. Amin'ireo tranga roa ireo dia resy, ary mbola ho resy, ny tafika mpisolo tena an'ny Nazisma. Ny fahefana papaly dia mampifitra tanteraka ny fahavalony rehetra alohan'ny andininy faha-enina ambin'ny folo, rehefa tontosa ny firaisana in-telo.

"Tsy nanana fahamalinana hanaovana fampiasana tsara ny fandreseny i Ptolemy [Putin]. Raha nanohy nanararaotra ny fahombiazany izy, dia azo inoana fa ho tonga tompon'ny fanjakana manontolon'i Antiochus; nefa, afa-po tamin'ny fanaovana fandrahonana vitsivitsy sy fampitahorana vitsivitsy monja, dia nanao fihavanana izy mba hahafahany manolo-tena amin'ny fanomezana fahafaham-po tsy tapaka sy tsy voafehy ny filàny biby. Koa, rehefa avy nandresy ny fahavalony izy, dia resin'ny fahazaran-dratsiny kosa, ary, nanadino ny anarana lehibe izay mety ho naoriny, dia nandany ny fotoanany tamin'ny fanasana sy ny fijangajangana."

"Nirehareha noho ny fahombiazany ny fony, nefa lavitra ny mba ho nampaherezina tamin'izany izy; fa ny fampiasana tsy mendrika nataony izany no nahatonga ny olom-peheziny ihany hikomy taminy." Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 254.

Ny vavolombelona faharoa fa ny fandresen'i Putin no manamarika ny fiafarany dia hita ao amin'i Ozia, mpanjakan'i Joda any atsimo, izay nisandratra koa ny fony noho ny fandresena ara-tafika azony, ary taorian'izany, tahaka an'i Ptolemaiosy, dia nitady hanao ny asan'ny mpisorona tao amin'ny fitoerana masina, ka voakapoka tamin'ny habokana ary nesorina avy hatrany teo amin'ny fahefana. Ny fandresen'i Putin tamin'ny ady tany Okraina no manamarika ny fiandohan'ny

fiafarany amin'ny maha-mpanjakan'ny atsimo azy (mpanjakan'ny tsy finoana an'Andriamanitra). Ny fiafarany dia nasehon'ny tandindona niaraka tamin'ny fiandohan'ily mpanjakan'ny atsimo ara-paminaniana ao amin'ny andininy faha-efapolo (Frantsa), izay nanondro revolisiona iray nanongana ny fitarihana, tahaka izay nitranga tamin'i Ptolemaiosy. Ny fiafaran'i Putin dia naseho koa tamin'ny fiafaran'ny Firaisana Sovietika, izay nanafoanan'ily mpitarika (Gorbachev) ny Firaisana Sovietika, ary avy hatrany dia nandray asa tao amin'ny Firenena Mikambana, ily tandindona maneran-tany amin'ny andro farany momba ny tsy finoana an'Andriamanitra, dia ny mpanjakan'ny atsimo. Aorian'ny fandresen'i Putin tany Okraina dia aseho amin'ny tandindona koa izy amin'i Napoléon tao Waterloo, sy ny sesitany izay nanaraka izany; ary koa amin'i Ozia mpanjaka, miaraka amin'ny habokany sy ny sesitany izay nanaraka izany, ary koa ny fiafarana feno fahamamoan'i Ptolemaiosy sy ny fiafaran'ny Firaisana Sovietika tamin'ny 1989.

Ny Adin'i Panium dia nitranga tamin'ny 200 talohan'i K.K., ary tamin'io taona io indrindra no nidiran'i Roma an-karihary teo amin'ny tantara. Ny fidirany ao anatin'ny fitantarana ara-paminaniana dia mialoha ny fandresena an'i Jerosalema izay aseho ao amin'ny andininy faha-enina ambin'ny folo, ary tanteraka tamin'ny 63 talohan'i K.K., tamin'ny fotoana nanambarany fa izy no mpiaro ily mpanjaka zaza tao Egipta. Ao amin'ny ady fahatelo ao amin'ny andininy faha-efapolo, izay mahakasika ny mpanjakan'ny avaratra sy ny atsimo, dia hiditra an-tsehatra eo amin'ny tantara indray ny fahefana papaly, ka hiseho ho mpiaro an'i Rosia. Tamin'izany fotoana izany ihany koa, i Seleokosy, ao amin'ily tandindona, dia mandresy an'i Ptolemaiosy tamin'ny adin'i Panium, ka izany no manondro fa i Etazonia, tafika solontenan'ny fahefana papaly ao amin'ny ady voalohany sy farany ao amin'ny andininy faha-efapolo, no mandresy an'i "Egipta" (ny mpanjakan'ny atsimo).

Tamin'ny taona 200 talohan'i Kristy, dia hitantsika ara-panoharana ny fahefana papaly, raha manomboka mihira ny hiran'ny fijangajangany ily vehivavy janga avy any Tyro, mialoha ny firaisana avo telo heny amin'ny lalàn'ny Alahady ao amin'ny andininy fahenina ambin'ny folo. Amin'izany fotoana izany koa, dia mandresy an'i Firenena Mikambana i Etazonia, ka amin'izany dia miantoka ny toerany ho mpanjaka lehibe indrindra amin'ireo mpanjaka folo. Ny firindrana rehetra ao amin'ily firaisana avo telo heny izay tanterahina amin'ny lalàn'ny Alahady dia efa voafaritry mialoha ny andininy fahenina ambin'ny folo.

Ny rafitra ara-politikan'ily herin'ny dragona, araka ny asehon'ny Firenena Mikambana, dia manaiky, ao amin'ny andininy fahenina ambin'ny folo, hanolotra ny rafitra ara-politikany ho an'ily bibidia; kanefa, alohan'ny hanaovany izany, ny fahefan'ny papa dia mandresy ny fivavahan'ily dragona. Tsy maintsy esorina indray ny fanompoan-tsampy. Ny Protestanta dia nesorina tamin'ny taona nanjakan'i Reagan, tamin'ny ady voalohany ao amin'ny andininy faha-efapolo, ary amin'ny andron'ily filoha Repoblikana farany dia hampanaiky koa ny fivavahan'ily dragona ho eo ambanin'ny fivavahana katolika, tahaka ny tamin'ny taona 508. Ny dingana fanesorana izay rehetra fanoherana ara-pivavahana ny fametrahana ny fahefan'ny papa eo ambonin'ny seza fiandrianana dia nanomboka tamin'ny taona nanjakan'i Reagan, ary mifarana amin'ny taona nanjakan'i Trump. Ny fanoheran'ny Protestanta nihemotra tamin'ny Katolisisma dia nesorina tamin'ny ady voalohany ao amin'ny andininy faha-efapolo, ary ny fanoheran'ny

spiritisma dia hesorina amin'ny ady farany ao amin'ny andininy faha-efapolo.

Ao anatin'io fifaneraseran-javatra sarotra eo amin'ny zava-mitranga maha-olombelona io ihany, ny Protestantisma nihemotra dia tsy maintsy mametraka ny tenany ho fahefana ara-pivavahana sy ara-politika manapaka ireo mpanjaka folo ao amin'ny Apokalypsy toka fahafito ambin'ny folo. Araka izany, ny Adin'i Panium dia manondro ny fotoana handresen'i Etazonia ny Firenena Mikambana, mialoha indrindra ny lalàn'ny Alahady ao amin'ny andininy fahenina ambin'ny folo.

Fitsipika efa miorina ao amin'ny faminaniana ny hoe ny dragona sy ny bibidia ary ny mpaminany sandoka dia samy manana ny toetra faminaniana manokana azy avy. Anisan'ireo toetra faminaniana ireo ny hoe ny bibidia (Katolisisma) dia hita ara-paminaniana mandrakariva ao amin'ny tanànan'i Roma. Ny Mpaminany Sandoka kosa dia hita ara-paminaniana mandrakariva ao Etazonia. Fa amin'ny dragona, ny toetra mampiavaka ny toerana isehoany ara-paminaniana dia ny hoe mihetsika hatrany izy. Ny dragona dia nanomboka tany an-danitra, avy eo tonga tao amin'ny Sahan'i Edena, ary nony farany dia hita any Egypta ny dragona.

Mitenena, ka lazao hoe: Izao no lazain'i Jehovah Tompo: Indro, avy hamely anao Aho, ry Farao, mpanjakan'i Egypta, ilay dragona lehibe izay mandry eo afovoan'ny onin-drainy, dia ilay nanao hoe: Ahy ny oniko, ary izaho no nanao azy ho ahy. Ezekiela 29:3.

Miova ny toerana ara-paminanian'ny dragona. Tamin'ny andron'i Jaona, ny sezan'ny dragona, izay maneho ny fiandrianany, dia voamarika ho tao Pergamosy.

Ary ho amin'ny anjelin'ny fiangonana any Pergamosy manorata hoe: Izao no lazain'ilay manana ny sabatra maranitra roa lela; Fantatro ny asanao sy izay onenanao, dia eo amin'izay misy ny sezan'i Satana; ary mihazona mafy ny anarako ianao ka tsy mba nandà ny finoako, dia tamin'ireny andro ireny aza, izay namonoana an'i Antipasy, maritiora mahatoky Ahy, teo aminareo, izay onenan'i Satana. Apokalypsy 2:12, 13.

Ny fanaon'i Roma jentilisa dia ny nitondrany niverina tao an-tanànan'i Roma ireo andriamanitra jentilisa rehetra izay nifamatotra taminy, ka nasehony tao amin'ny Tempolin'ny Pantheon. Izany no antony anoratan'i Daniela fa “nariana ny fitoeran'ny fitoerany masina.” Ny toerana nisy ny fitoeran'i Roma jentilisa dia ny tanànan'i Roma, izay narian'i Constantin tamin'ny taona 330, fa ny fitoerana masina izay “tao” Roma kosa dia ny Tempolin'ny Pantheon, Pan-Theon izay midika hoe, “tempolin'ny andriamanitra rehetra”. Nafindran'ny Romanina ho ao amin'ny Tempolin'ny Pantheon avy any Pergamos ny toerana misy ny sezan'i Satana. Mampahafantatra antsika Rahavavy White fa i Roma jentilisa no dragona.

“Noho izany, raha ny dragona, amin'ny heviny voalohany indrindra, dia maneho an'i Satana, amin'ny heviny faharoa kosa dia tandindon'i Roma jentilisa.” The Great Controversy, 439.

Nizara ho firenena folo i Roma mpanompo sampy, ary i Frantsa no tonga mpanjakan'ny atsimo rehefa nampiditra ny tsy finoana an'Andriamanitra avy any Egypta nandritra ny Revolisiona Frantsay izy. Tamin'ny 1917, dia nifindra avy tany Frantsa ho any Rosia ilay dragona. Ny andininy faha-folo dia maneho ny taona 1989, ary ny andininy faha-iraka ambin'ny folo sy faha-roa ambin'ny folo kosa dia maneho ny adin'ny “sisintany” (Rafia sy Okraina), ary ny adin'i Paniona

dia maneho ny dingana fahatelo tanterahin'ny fahefana papaly rehefa mampiorina ilay firaisana telo sosona ao amin'ny andininy faha-enina ambin'ny folo izy. Izany dia maneho ny tantara miafina ao amin'ny andininy faha-efapolo.

Hanohy ity fandalinana ity isika ao amin'ny lahatsoratra manaraka.

Ary rehefa tonga tany amin'ny faritanin'i Kaisaria Filipy [Panium] Jesosy, dia nanontany ny mpianany Izy ka nanao hoe: Ataon'ny olona ho iza moa Aho, dia Izaho, Zanak'olona? Ary hoy ireo: Ny sasany manao Anao ho Jaona Mpanao-batista; ny sasany kosa Elia; ary ny sasany Jeremia, na anankiray amin'ny mpaminany. Hoy Izy taminy: Fa ianareo kosa, manao Ahy ho iza? Dia namaly Simona Petera ka nanao hoe: Hianao no Kristy, Zanak'Andriamanitra velona. Ary Jesosy namaly ka nanao taminy hoe: Sambatra hianao, ry Simona Barjona; fa tsy nofo aman-dra no nanambara izany taminao, fa ny Raiko Izay any an-danitra. Ary Izaho kosa milaza aminao ihany koa fa hianao no Petera, ary eo ambonin'ity vatolampy ity no haoriko ny fiangonako; ary ny vavahadin'ny helo tsy haharesy azy. Ary homeko anao ny fanalahidin'ny fanjakan'ny lanitra; koa na inona na inona fehezinao etỳ ambonin'ny tany dia ho voafehy any an-danitra; ary na inona na inona vahanao etỳ ambonin'ny tany dia ho voavaha any an-danitra. Ary tamin'izany Izy dia nandrara ny mpianany mba tsy hilaza amin'olona na iray aza fa Izy no Jesosy Kristy. Hatramin'izany no nanombohan'i Jesosy nanambara tamin'ny mpianany fa tsy maintsy hankany Jerosalema Izy, ka hijaly zavatra maro avy amin'ny loholona sy ny lohan'ny mpisorona ary ny mpanora-dalàna, dia hovanoina, ary hatsangana amin'ny andro fahatelo indray. Matio 16:13–21.